

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

3. søndag i åpenbaringstiden – 17. januar 2021

Prekentekest: Joh. 4,4-26

Lesetekst I: Jes. 55,1-3

Lesetekst II: Åp. 22,16-17

Et stopp på reisen

Vi er i åpenbaringstiden. Søndagene etter jule- og nyttårshelgene bærer i kirkeåret betegnelsen åpenbaringssøndager. Dette er ikke tilfeldig valgte betegnelser på disse søndagene.

I julehøytiden har vi blitt minnet om Jesu fødsel, at han som er Guds egen sønn ble født inn i vår verden som et menneske. Det er dette vi kaller inkarnasjonen, Gud blir menneske. Se Joh.1,1 ff og Fil. 2,6 ff

I åpenbaringstiden er vi kommet til Jesu offentlige virke. Evangelietekstene disse søndagene skal kaste lys over hvem Jesus var og hva som var hans oppgave. I slutten av sitt evangelium summerer Johannes dette opp slik: «Disse (tegn) er skrevet ned for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn.» Joh. 20,31

Både vår fortelling og resten av Johannesevangeliet har altså et dobbelt sikte: å vise at Jesus er Messias, Guds Sønn og at mennesker som kommer til tro på han skal få del i det evige livssamfunn med den levende Gud.

Jesu reiserute

Jesus er på reise. I verset før vår tekst får vi opplysning om både reisens utgangspunkt og mål. Han var i Judea og skulle til Galilea. Som de fleste vil vite ligger Judea sør i Israel, mens Galilea ligger i nord. Mellom disse to deler av landet ligger Samaria.

For en jøde på den tiden var det ikke helt uproblematisk å reise gjennom Samaria, og ikke minst å ha fellesskap med folket i Samaria, samaritanene. Denne folkegruppen var et blandingsfolk mellom jøder og forskjellige ikke-jødiske folkegrupper.

Folkegruppen har sitt historiske opphav fra assyrernes deportasjon av jødene i år 721 f.Kr. Noen fra den jødiske befolkning ble igjen i byen Samaria. Så kom det nye folkegrupper inn i dette området og blandet seg med den jødiske restbefolkningen. Disse «halvjødene» ble ikke anerkjent som ekte jøder av de som noen tiår senere vendte hjem fra Babylon, og det utviklet seg et hat mellom disse folkegruppene. Flere avsnitt i teksten vår avslører noe av dette motsetningsforholdet. Se v.9 og v.20-22

Flere av jødene som skulle reise mellom Judea og Galilea valgte en lang omvei på andre siden av elven Jordan, for å unngå Samaria og samaritanene.

Tilbake til vår tekst. Om Jesus sies det at han «måtte» reise gjennom Samaria. Jesus valgte altså korteste veien mellom utgangspunktet og målet. Han hadde ikke de religiøse og menneskelige fordommer mot samaritanene som var vanlig. Derfor kunne han tenke rent praktisk om reiseruten sin. Det er imidlertid ikke utenkelig at Jesus, i kraft av hvem han var, hadde kunnskap om den samaritanske kvinnen som han kom til å møte og at han derfor la veien om byen Sykar i Samaria.

Jesus så det ene mennesket, som hadde behov for et møte med han som kunne gi henne hjelp med livet sitt og tankene sine.

Møte ved brønnen

Å gå fra Judea (Jerusalem) til Galilea tok tre dager. Når Jesus nå har kommet til Sykar er han omtrent halvveis til målet for reisen. Det er midt på dagen, og den varmeste tiden. Det var ganske vanlig å ta en pause midt i den varmeste solsteken. Jesus var sliten. (v.6) Denne bemerkningen fra Johannes er med og understreker at Jesus var et sant menneske. Ellers er Johannes, i sitt evangelium, mye opptatt med å understreke Jesu guddommelige side.

Her ved Sykar er det en brønn som folket fra byen hentet vann fra. Til denne brønnen kommer det en kvinne for å hente vann. Resten av tekstavsnittet vårt handler om den samtalen som utspant seg mellom Jesus og denne kvinnen.

Levende vann

Første del av samtalen handler om vann og levende vann.

Jesus er åpenbart tørst og ber om å få noe å drikke. Kvinnen overraskes av Jesu spørsmål, både på grunn av motsetningsforholdet mellom folkegruppene som de representerer, og fordi hun var en kvinne og han en jødisk mann.

Jesus dreier med dette samtalen inn i et spor der han blir den som styrer samtalen videre. To momenter i Jesu kommentar merker vi oss. Hvis kvinnen hadde visst hvem Jesus var hadde hun spurt om vann, levende vann, fra ham. Jesus retter kvinnens oppmerksomhet mot seg selv.

Uten å si rett ut hvem han er, så antyder Jesus i denne omgang at han er en spesiell person. «Visste du hvem» jeg er?

Så sier Jesus også noen om hva han har å gi, vann av en helt annen kvalitet, nemlig levende vann. For det vannet som Jesus kan gi skal bli «en kilde med vann som veller fram og gir evig liv.» Det slukker ikke bare tørsten her i livet, men det gir evig.

Med dette peker Jesus på at ved tro på Han skal en få del i det evige livssamfunn med Gud.

Det er jeg som er Messias

I den videre samtale kommer Jesus med avsløringer om kvinnens personlige liv. Et liv som ikke har vært helt i overenstemmelse med Guds vilje. Etter dette er det som om kvinnen kom et steg videre i sin erkjennelse av hvem Jesus er. «Jeg ser at du er en profet»(v.19).

Når så kvinnen kommer inn på spørsmålet om hvor en skal tilbe Gud, enten på dette fjellet (Garisim) eller i Jerusalem, får Jesus en mulighet til å si noe viktig om den sanne tilbedelse eller gudsdyrkelse. Det er ikke et spørsmål om hvor, men hvordan. Tilbedelsen skal rettes til Gud som Far. Det er ikke de ytre former som teller, men at det er en hjertets tilbedelse og gudsdyrkelse.

Så avsluttes samtalen med at kvinnen nærmest trøster seg selv med at en gang, når Messias kommer, «skal han fortelle oss alt». (v.25) På denne bakgrunn kommer Jesus så med en åpen bekjennelse om at det er han som er denne Messias. (v.26)

Fortellingen om samtalen mellom Jesus og kvinnen ved brønnen ved Sykar er altså et av elementene i Johannesevangeliet som peker på at Jesus er Guds Sønn og den Messias som Gud hadde lovt skulle komme for å frelse folket fra dets synder.

Løftet om denne frelse gjelder alle, jøder og samaritanere og alle folkeslag. Derfor minner denne teksten oss også om det ansvar vi har for å gjøre dette kjent for alle mennesker, uansett hvilken folkegruppe de hører til.

Odd Bjarne Skogestad

tidl. Misjonssekretær i DNI, nå pensjonist

oddbskogestad@gmail.com